دَ رنګونو پَیوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنیټ د خورولو حق پښتو ډاټ نیټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

دَ کتاب نوم	دَ رنګونو پیوندونه
برخې	څلور (دربیزې، رباعیانې، لنډې نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نیټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

تړون

دَ هغه رڼا پهٔ نوم چې دَ ټګۍ ، استحصال ، محرومۍ ،
بدمرغۍ او بدرنګۍ تورې شپې ته کله ور پهٔ سر کړي

دَ هغه رنګونو پهٔ نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ،
جوړې ، سوکالۍ ، سيالۍ او ذوق سامان پېدا کړي

شيرين يار يوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پیوندونه، دَ فکر او خیال بل مشالونه

نورالامین یوسفزے

دَ فن پۀ دنیا کښې دَ روایت نه تر جدیدیت سفر او پۀ دغه سفر کښې دَ پرون (ماضیت)، نن (حالیت)، او سبا (مستقبل) زنځیر جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند یو نامیاتي حقیقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نوراړخونه هم دي چې یو ته پوهان شعري جمالیات او بل ته فکري او جذباتي معنویت وائي. دَ شعري جمالیاتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنیک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روایت او وجودي ځاندره هم شامل دي او پۀ فکري جذباتي معنویت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خیالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي. دَ روایت نه تر جدیدیت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنیاد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله پۀ لمحه موجود کښې اوسي خو خپل لوستونکے دَ حال پۀ لار و کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخلیق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نۀ وي، دَ حال پۀ معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت پۀ رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئینه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به اړو مرو لري او زما پۀ خیال پۀ دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نیشته. هر ساهو فنکار دَ روایت او جدت پۀ تړون پوهه وي او دَ روایت پۀ سېورې دَ حال پۀ لار دَ مستقبل دښتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخلیقي توان روحاني وجدان پۀ زور خپل تخلیقي سفر دَ روایت پۀ غېږ او سایه کښې پېل کړي او دَ حال پۀ لار مخ پۀ وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نۀ لري خو دَ روایت پۀ سېورې پرلت وهل او هر څۀ ته ښۀ وئېل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخلیق کول تخلیقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې یوه بله انتها ده. هم پۀ دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخلیق کار خپل تخلیقي انفرادیت او هنري ځانګړتیا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وینا مطلب دا دے چې نۀ خو یو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روایت پرستۍ قائل وي چې ګوندې پرون هر څۀ ښۀ وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رویه هم منفي او غیر تخلیقي رویه ده، او نۀ دا نظر لري چې ګوندې پرون او روایت ټول پۀ ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رویه هم تخریبي رویه ده. لاره چرته مینځ کښې ده. دَ پرون ساهو روایات او قدرونه پۀ روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ یو مثبت عمل او مثبته رویه ده او زه چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه ټوله خبره، دغه ټولو حقیقتونو او ټولو نزاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتنو پښتونولي، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زمیني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالیاتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخیلاتي بنیاد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دَوْر نمائنده تخلیق کاروئیلے شو او ځکه زه دا هم وایم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نه دي بلکې دَ یو تعلیم یافته، زیرک، جهاندیده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خیال بل مشالونه دي چې په رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي دا دریمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کۀ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بیا ضروري ګڼم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وکړم.

زۀ شیرین یار یوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرین زاده ایسفزے په شنه شونډه زلمي وُو، اوس چې زۀ دَ دې پروني زلمي او نني نیمګال په دریمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نۀ دے، یو استاذ شاعر او ادیب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وایم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نۀ وائي (لیکي)، دَ شعر په فن، زبان و بیان بیا په بدیع او علم تقطیع ئې هم لاس بر دے، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې په ساختیاتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لویو لویو او مقبولو شاعرانو نه زیات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظریاتي بنیاد هم ښۀ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به یو وارې بیا دا او وایم چې دَ خپل قام او خپلو روایاتو سره ئې بې کچه مینه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مینه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نۀ ده پرېښې ځکه چې تنقیدي شعور او عمراني بنیادونه ئې هم پاخۀ دي. دَ هر څۀ ښۀ دي په ځای ئې دَ څۀ ښۀ دي او څۀ خراب دي، څۀ پکار دي او څۀ نا، په فارموله دَ یو زیرک انسان په حیث ښۀ رسېدلے دے او دَ یو تخلیق کار په حیث ئې په شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فریبونه ورته ښۀ معلوم دي. دَ تېرو څلوېښتو کالو په هیجاني دور کښې دَ تخلیق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزيې توان ئې هم لري، ځکه نو په دغه پوهه، زيرک او روښان فکره نظرياتي قلمکار خبره کول ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زياتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه يو ښۀ فعال سياسي ورکر هم دے او نن سبا په سوشل ميډيا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زيار ئې په پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک په اړوند ډېر ګټور او دَ ستائينې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو په هغې ئې ليکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامين يوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما په خيال ئې دا دعوه سل په سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صياد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نۀ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ے دَ اشنا ياد دَ قفس ورمات کړو
بلبلتونه دزي دي په کور کښې ؤشوي

او ځکه زمونږ شاعر هم په دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ے دا زۀ ځوز چې خداى هما کړم
بيا وُ ما ته لوړ پرواز ځۀ
دې نظر، پنجو او پَر ته
کوم باتور او کته باز ځۀ

دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي فن او نظريه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو سترو ستائيلي او واضحه کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغۀ دَ فن جمالياتي او فکري دواړه بنيادونه ښۀ پاخۀ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خوارۀ هم، خو په دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چيلنجونو نه هيڅ کله هم مخ نۀ دے اړولے او دغه شان ئې دَ يو ساهو فنکار او قلمکار وظيفه هم په غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صيب دَ هغۀ په حقله وائي چې دا زلمے ما ليدلے نۀ دے خو دَ دۀ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے يو ترقي پسند، نظرياتي تخليق کار دے او هسې په هوا کښې ئې تخليق نۀ دے کړے، دَ تخليق په ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسیک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخلیقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې په ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه په دریمه مجموعه یو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتیجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنیاد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاویې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوي نوي تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ په دې کتاب کښې په رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بیا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم سره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم ؤکړم چې دغه صنف (دربېزه) زمونږ شاعر په حقیقت کښې دَ زړهٔ په زور او مینه تخلیق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ په خلاص مټ جوړ کړے دے.

دربېزه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو رېښو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو په دې حقله به دومره اوو وایم چې کله دَ ښاغلي اسماعیل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا لیکلي وو چې دَ اســــماعیل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائېکوز په نوم کوم درې مصریزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سېلابونو دَ څهٔ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري. هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بیا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے.زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخلیقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ یو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړیوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په یخ سېورې به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخلیق کول او وئېل. دغه اکثر دربېزې وې لکه دا چې دي.

وه سپینې سپوږمۍ!
(۱) ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما ورور درپسې ګرځي، لکه غشے لیندګۍ

بــــې پښو ازمرے راغے
(۲) بـــې لومه ګډه ئې یوړه
یو ړوند پرې اواز ؤکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شیرین یار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شیرین یار وړے دے.

په تېرو څلو ښتو کالو کښې چې په پښتون وطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخلیق شوے دے، دَ قنوطیت او ماضي پرستۍ ټوک څادر پرې خور دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزیشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ پۀ هره ساهو ادب کښې ناسټلجيا شته (ډيزرټډ ويليج او ويليج بليک سمتهه) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، پۀ ماضي کښې هم هر څۀ ښۀ نۀ وو، ډېر خېږونه بدلۀل پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا پۀ لور روان وو پۀ مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړيوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه پۀ شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته وُختلو او پۀ دغه کوټه دَ يو عجيبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذيب يافته قامونه ټوپک پۀ لاس دي سيمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ پۀ خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېريانو سره دے، دَ "ما پۀ ما وژني" پاليسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنيا نوو بادونو کۀ يو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بجړانړۀل دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ ډېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشر غوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لۀ ستوني تېر کړل، يا ئې لګيا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون پۀ فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو ښېخي نۀ معاف کوي خو دا نن چې څۀ کېږي، څوک رانه امريکنيان جوړوي نو څوک رانه عربيان او ازبکان.

پښتانۀ ليکوال دا هر څۀ ويني او ګوري او زړۀ ئې پرې ويني ويني او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي ليکوال خبره چې پښتانۀ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پير روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحريک تر ادبي تحريک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاريخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او اديب پۀ حقيقت کښې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان يو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ پۀ خاوره کومې روېې پېدا کړي ده، پۀ بنيادي توګه ئې مونږ پۀ دريو خانو کښې وېشلے شو. يوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څۀ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څۀ کړي، البته يوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا پۀ تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن پۀ لار دَ سبا پۀ لور هم سفر کول غواړي. شيرين يار دَ دغه ډلې او دغه روېې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا پۀ لور دَ نن پۀ لار دَ پرون دَ بنيادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه
دَ خپل ازاد وطن بـــــېرغ مې پهٔ لاس
ستورو سـپوږمۍ نه هم پهٔ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبـــــیر وُباســـــئ

دَ پښتون پهٔ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښهٔ پهٔ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـــونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې وُوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو باندې وروک مئين دے خو دغه لور ته ئې رويه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټيمسټ) رويه تنقيدي او تر څهٔ حده مزاحمتي ده خو فکرئې عمراني بنيادونه هم لري. تهذيبي هم او فني هم، کهٔ خبره ئې دَ درېڅو پېل کړو نو دغه درېڅې دَ دغه فکري بـنيادونو سـره سـره دَ روزمرې او محاوري بـلها خوارهٔ هم لري، دَ طنز و مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي اودَ متلونو برمحـــل اســـتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارهٔ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پهٔ خپل وطن او قام اولس مئين دے خو دَ تهذيبي نرګسيت نهٔ ئې ترډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقيدۍ پهٔ لار پهٔ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پهٔ ثبوت کښې ئې څو درېڅې وړاندې کومو نو بيا بـه غزل، رباعي او نظم لور ته څُو.

ـه
ســترګې مې دواړه ډکې ډکې شــولې
ماښام دے، ناست يمه دَ سين پهٔ غاړه
دَ زلفــو يـــاد پــهٔ زړهٔ راوربــدهٔ

ـه
خلکو اسـمان کښې سـيارې وُنيوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

ـه
دَ ځان او مال دَ حـــــفاظت پهٔ خاطر
لاړم تانې خخه مې کور واخســـــتهٔ
ايله بـــاران نه پرنالې لاندې شـــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـــیلتون ته وایه، څه خپل کار دې کوه
مونږه یو بـــل وته بــه بــیا ؤګرځو
او بـــۀ پۀ ډانګ بـــاندې بـــیلیږي کله

نـــن هغـــه ښکلـــې او هوښیـــارې جینـــۍ
"خبر" چې فقـــیر ته ورکوو، وئېل ئې:
"ځان پۀ نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بـــریت او شـــمله مې پۀ خاطر نۀ نیسي
حســـن پۀ خپله یو طاقـــت دے، منه!
دَ زور آور او بـــــــۀ پۀ لوړه خېژي

تیارې څۀ داســـې رنګله ګورې شـــولې
چاته تر څنګ خپله ســـایه نۀ ښکاري
غلو خو هم داســـې شـــپه لۀ خدایه غوښته

عقـــل شـــعور ســـره مو ډېرې کړې
دَ وخت او بـــخت ســـره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان ســـره پخه دشـــمني

دازادۍ، مینـــې او امـــن وطـــن
مقـــتل مقـــتل زندان زندان شـــو راته
خدایه! څۀ ؤشـــو او لا څۀ بـــه کېږي

د وخـت پـــۀ دوړو هـر څـۀ خړ نـۀ دي لا
تابـــانه مخ پښتنې جونه شـــته دے
ســـپوږمۍ دې ځان وته غاوره نۀ شـــي

دَ شـــب پرســـتو نه کوڅه خطا ده
تورابـــان ګرځي، چرته ســـر پټوي
دَ سبـــا ســـتورے پۀ افق ؤځلید

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښهٔ لیکي، دَ غزل پهٔ فن ئې موتې کلک دے، دَ کثرت مطالعې لهٔ کبله ئې پهٔ ستائل دَ کلاسیک سپورے زیات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسېږي، دَ خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښهٔ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خوارۀ ئې پهٔ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائتیشن) زمونږ دَ کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پهٔ زوړ جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پهٔ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغهٔ پهٔ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دربیزو او رباعیانو پهٔ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پهٔ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ے هغه یار څو جفاکار دے، خو پښتون دے
چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا ؤدرېږي

ے پهٔ خاطر د اغیارانو اخګر پرېؤت
چې پهٔ ما د یار د مینې نظر پرېؤت
کمتري او عاجزي مې هومره زور کښې
دَانا او د غرور هغه غر پرېؤت

ے مړاوې ستر ګې بلا مړې کا
خون آشا مې لا مړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا
ځهٔ! اوس جوړې مناري کا

ے ماته دې یاد ونه زور ګیري ښائي
کور ته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

پام ګورے لهٔ ستر ګو مې ؤنهٔ لوېږي
توی او ښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـــه ستړګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشـو دَ سـتم ته سـینه تانې دي
شوقـه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـــه لویه ورشـو دَ پښتنو کۀ بې بـهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټیکرې، کړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا بـه زما دَ کامرانیو جنډې هسـکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

ـــه ماته ئې وعده ښـه ده
نوې بـهانه ښـه ده

خدایه! مازیګر ته خبر
داسې تماشه ښـه ده

دَ شیرین یار نظم کښې خارجي او داخل دنیا او نني واقعات، قام ته راپېښې ستونزې پۀ ښۀ ډول بیان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روایتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محـمود مخفي ئې رده اېښودې ده او دَ نظم بابـا اجمل خټک کمال ته رسـول دے یو مضبوط روایت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تریو حده ځانګړے انداز او اسـلوب ورکړے دے. پۀ لنډو او سـاده ټکو کښې ډېر څۀ وئېل دَ غزل خاصا ده خو شیرین یار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخلیت بـخرې او درد څرېکې هم لري، لکه "دَ تندرونو پۀ شپه" "جرات" "څو چې وینم" وغېره.

"اے نجیبه! اے شـهیده!" نو مې نظم خپل لو ستونکے هم دَ شـاعر پۀ نظریه ژوند او هم نظریه فن پوهه کوي او هم ئې پۀ دې حقیقت رسـوي چې زمونږ شـاعر څومره پۀ لږو او سـاده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خیال دَ نظم پۀ چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ے
دَ پښتــــون دَ چمــــن ګلــــه! دَ دښمن دَ ســــترګو خاره!
ســــرداري درنه لوګے شــــه دَ وطن دَ ســــر دســــتاره!

نهٔ ډیوه شــــته چې کړم بــــله نهٔ ګلان شــــته چې ګېډۍ کړم
دا څــو اوښکې پښتنې دي دَ تا روح ته بــــه ډالۍ کړم

ملامت درته ټول قــــام دے دَ تا روح ته مې ســــلام دے
اے نجیبــــه اے شــــهیده دَ تا روح ته مې ســــلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسولو وړ دے، وائي

ے
څو کهٔ ســــترګې کړمه پټې او زهٔ نهٔ ګورم یو لــــور تــــه
یا مې غوږ هم هډو نهٔ ږدم هرکوم غږ او هر یو شــــور تــــه
دغه لمس هم پسې شَل کړم او دا ژبــــه هم اوده شــــي
کهٔ مې جوش لهٔ لاسه ورکړم بیا هم هوش پسې چپه شي
خو دَ روح ســــره بــــه څهٔ کړم
هغــــه لار او چــــار راښایــــه
کنه! دلته اوس بــــې وس یم
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پهٔ نوم قطعې او نیمګړي غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کهٔ پهٔ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا بالله مثال ورکولے شي نو پهٔ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعۍ داسې لیکي.

ے
راشــــه! ښېګړه دَ ونې ګوره
خپل ځان پهٔ نمر کا، بل کا تر سیوره
پهٔ سنګ ئې ووله، میوه درواچوي
خصلت لهٔ ونې، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پهٔ چوکاټ کښــــې لیکلې دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پهٔ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څخه سترګه ښۀ پۀ خلاص مټ کړې ده، البته پۀ ځنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پۀ صورت کښې هم رابښکاره شوے دے او دَ هر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پۀ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے۔

لکه چې وائي

ے بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
ځوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

ے وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پۀ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

ے چې کله غوږ یې، دنیا راز غلي
خو چې لږ سپور شې، ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

ے پۀ ژړا ژاړي، پۀ ویر ماموردے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کۀ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پۀ حقله خیالونه۔ دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلا ګانې وې او دي۔ څوک چې پۀ خپله هم دَ ژوند پۀ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، څوک چې ژوند پۀ دې لږ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے۔ مایوسي او ستړیا چې دَ چا پۀ کتاب کښې وجود نۀ لري۔ څو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پۀ خپله پا ښېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پۀ دغه رڼا لاره ښۀ پۀ ډاډه زړۀ روان دے۔

دَ شیرین یار دَ ښۀ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پېوندونه

شيرين يار يوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربېزې، رباعياني، خاص ډول لنډ نظمونه او ځو غزلونه دي. دا واړه تخليق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسي) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې په چاربېته يو کتاب ګوټے (تحقيقي مقاله) هم ليکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافيه، رديف، بحر، وزن او رواني ليکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

دَ رنګونو پېوندونه دَ کتابت او ډيزائن ګران کار ښاغلي خيام يوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخليق کاغذ ته سپارلے، بيا مې تري په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خيام يوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اي مېل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغۀ کمپوز کړے او بيائې ما ته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بيا لېږلے او هغۀ ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بيا دَ ليکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څۀ پته نۀ لګي.

خيام يوسفزے دَ يو ښۀ کشر او منونکي په حېث شامدام دَ زړه کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنيا ګټ ګټ ته دَ پښتو ليکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګيا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل ميډيا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو ليکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځني پښتانۀ چې دَ پښتو دَ ليک لوست نه نااشنا وُو، هغو هم دَ پښتو ليک لوست زده کړو او ډېر ځني اوس پښتو کښې خپل تخليقونه هم وړاندې کوي. تخليق، تنقيد او تحقيق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې ؤشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو ليکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه ؤشوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شو نو ما خپل کردار ادا کړے. زۀ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو وياړ کوم چې هرچرته او هروخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئين ملګرو کښې يو رانه دَ نظم غوښتنه ؤکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر ليکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې يو صنف کښې طبع ازمائي ؤشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کولے نو چې هغه ته هم ځای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته دربیزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو دربیزه مې زیاته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کوّم خو ډلته به دربیزه باندې پوره خبره کوّم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائېکو وائي چې یوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائېکو کوّم چې دا څۀ شے دے؟ هائېکو دَ جاپانی ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپانی ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے یا ساز کړے شوے یو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئېل. دغه هوکو بر خې ته دَ بېل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصیدې دَ تشبیب نه راجدا کړے شو او یو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بیا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا یوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. کۀ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بیا هلته دَ غزل هډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائېکو ته ګورو نو دَ دې معامله جدا ده، یوه دا چې هائېکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سېلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائېکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعېز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه ــــ دَ ګلو څانګه
ځکه ځنګېږي هسې
دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعیل ګوهر صیب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعېز نظمونه (دربیزې) وړاندې کړې دي چې دَ یوولس سپلابونو یو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنیاد ئې ورله نوم "هائېکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بیا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقلید وُکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائېکو لیکل یو سم کار وُبالۀ. دغه یوه لویه غلطي وه او ده، دا کله هم هائېکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعېز نظم دے چې ما ورته نوم "دربیزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاریخ کښې (دَ جنګي غړونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ یوسفزو مشرانو دا وینا.

لکه یې نو داسې وُونه لاس تړلي خدای درکړي
اوس مو وژنه لکه پسُونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېِ مصرعو دي يعنې درېيزې وي لکه:

تو ره تو ته! مات دي شه ښاخونه
زۀ درختے نۀ شم
او هرچا درکښې جوړ کړي دي تالونه

"بابُو لالېِ" هم پۀ درېِ مصرعو کښې دي . يعنې دا هم درېيزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پۀ کندهار دے

دَ دغه نه زياتي نورې هم بلها بېلګې پۀ لاس راځي خو دَ دغه سره دا يادَونه هم ضروري ګڼم چې دَ ايران او افغانستان پۀ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پۀ حواله دَ پوهانو اندازه داده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پۀ هغې هم دَ خبره دا درېيزه ليک ده.

نۀ اړيکے يم
نۀ دروغژن يم
نۀ زورکړے يم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "درېيزه" دَ پښتو زيات قديمي نظم دے. دَ هغه نورو بېلګو نه داسې ښکاري چې درېيزه دَ جنګ يا ښادۍ يعنې مهم لۀ کوره راوتلې ده.
دَ جوړښت پۀ حواله به دا خبره وُکړم چې دَ يو هومره سېلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې يو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه يا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر يوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او يا وزن پۀ حواله بدله وي. دغه نه پۀ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافيه او رديف) هم شته. او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دريمه مصرعه هم قافيه وي.
دا خبره ما دَ تېرو درېيزو پۀ حواله وُکړه چې پکښې اولسي درېيزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خيال لازم وُساتي. نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سېلابونو برابر مصرعې (درې واړه) تړي او قافيه رديف راوړي او کۀ نا.
دا وخت ما خپله هم پۀ يوولس سېلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر ليکلې دي او دَ تېرو وزن څلورم دے يعنې هره مصرعه کښې هر څلور سېلابه سبب کښې څلورم سېلاب دروند دے.
اسماعيل ګوهر صيب او دَ هغۀ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه يوولس سېلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربیزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سپټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سپټ نیمګړے راتلے شي، پۀ عربي، فارسي او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده، دَ عربي، فارسي او اردو ژبو دَ عروضو پۀ قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن پۀ زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.
هرڅو کۀ دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربي ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي، داسې لفظونه مونږ لټول او مقررولے شو خو دَ سپټ دا طریقه ډېره اسانه ده.
دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" راروان دے. پۀ دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره وَوایم چې دَ پښتو او عربي وزن او بحر محض پۀ دغه سپټونو او لفظونو سره بیل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربي ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ پۀ نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربي و فارسي دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ ؤ وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو پۀ بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) پۀ بنیاد وي)
لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن

رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن

کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن

متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن

اوس دا وګورئ

مضارع- مفاعیلن + فاعلاتن + مفاعیلن + فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریع:- مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن:- مفاعیلن+فاعلن+مفاعیلن

لیکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سپېږ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سپېږ راځي. کۀ دا سپېږ مونږ "مفاعیلن" واخلو نو ټول پوره سپېږونه به مفاعیلن راځي. آخري نیمګړے سپېږ به مفاعیل یا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نۀ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پۀ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پینځۀ سپلابونو سپېږونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نۀ شي تللے. وړومبے سپېږ چې دَ څو مره سپلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کۀ چرې مصرعه دَ طاق یا دَ لس او څوارلس سپلابونو وي نو بیا دا ده چې آخري سپېږ به نیمګړے کېږي. دغه کم سپلاب دروند او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پۀ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن ////+

دوېم وزن ////+

دریم وزن ////+

څلورم وزن ////+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلابونو مصرعې)

وړومبے وزن //// + //// + //// + ////

دوېم وزن //// + //// + //// + ////

دریم وزن //// + //// + //// + ////

څلورم وزن //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

// + //// + /// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بیلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دربيزو په شعري مسئله څو خبرې کوُم. پښتو کښې ټپه هم يو قديمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، يوه مصرعه دَ ۹ سپلابونو او بله دَ ۱۳ سپلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي يعنې هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند وي او تقطيع ئې څه داسې ده.

////+ ////+/ = ۹

////+////+////+ / = ۱۳

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافې او تکرار لۀ سوبه يو دَ قافيې يا رديف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په ټپو کښې ښۀ پوره پوره شعريت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئيلے شي ګني دَ شعريت يو جدا معنا جوړيږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافيه رديف راوړے شي يا لږ ډير وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکولے شي.بازار کښې دَ "کانو" په نوم هم داسې بلها مواد خرڅيږي.

خو دلته دا ګيله عبث ده ځکه چې دلته خو لا تر اوسه خلک په غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوايم چې دربيزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي يا جنګي دربيزو نه سپوا نورو دربيزو کښې پوره پوره شعريت موجود دے او دربيزه دَ پښتو خپل قديمي نظم او شعر دے.

دغه صنف کښې دَ بيلا بيلو موضوعاتو يو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بيلا بيل رنګونو دَ پيوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.

په دغه کتاب کښې رباعيانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوُم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے يعنې زمونږ خپل نۀ دے خو ځښې ملګري اوس دې ته څلوريزه وائي او ځښې خلک په څلوريزه، رباعي او قطعه کښې فرق نۀ شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو په يو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي.دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طريقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمينو هم کومې رباعيانې ليکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو په قاعده يا طريقه ليکلې دي او دَ هغې تقطيع هم په هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نۀ خوري، په دغو کښې يوه رباعي چې دَ لس سپلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دريمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سېلاب زیاتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سېلابونو رباعیانې لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه له دَ پینځه سېلابونو سېټ تا کلے دے. وزن به هم هغه څلورم وي څکه چې پښتو کښې سېټ که دَ درې سېلابونو شي، که دَ څلورو او که دَ پینځه سېلابونو شي خو دروند سېلاب دَ څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نۀ شي تللے.
تقطیع ئې څۀ داسې ده.

۱۰ = ///// + /////
سېټ ۱ + سېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نۀ دے موندے او زۀ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعۍ دَ پاره مخصوص نۀ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نۀ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله په دومره ؤوایم چې دغه زوږ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او په داسې انداز هم چې چاته به او پره نۀ لګي. قطعه په پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص اوښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر که ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نۀ وي. قطعه دَ غزل په انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئیلے شو.
خو چې نوم څلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څۀ شاعرانو دغه څۀ دَ دربیزو په ډول لیکلې خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم لیکلې دي)

ته دَ خوبونو ښاپېرۍ یې، ځکه
ما درته ټول عمر شو کير کړے دے
اوس مې په دې خبره پوخ یقین دے
ستا به په خیال کښې هم راغلے نۀ یم　　(محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه څلوریزو دَ رباعۍ او بیا خاص دَ قطعې سره څۀ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله، دوېمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټه کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نۀ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پير خو ببخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم د وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بيا ځانله تعريف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نۀ لري او دَ قافيو حالت ئې هم بيان شو خو دلته دَ څلوريزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه دا سې چې دا څلور واړه مصرعې دَ درېيزو په شان دَ قافيه او رديف نه ببخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي يا قطعه وئېل مناسب نۀ دي او هم دغه څلوريزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه يو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نيشته خو دَ دغه نظمونو په حواله به دا ؤوايم چې دغه ډول نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې چرې خبره نۀ ده راغلې. اوس به دومره ؤوايم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه ډوله دَ اظهار يو ښۀ ځاى موجود دے، او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هر څۀ په لوستونکو پرېږدم.

پۀ درناوي

شيرين يار يوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورومبۍ برخه

درپیزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅي

شیشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نُوره سحر
وایه! چې ؤخاندُو، که ؤژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پهٔ خاطر
لاړم ! تهانې ښخه مې کور واخِستهٔ
ایله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سیارې ؤنیوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیځې

هغه وې: ځکه مې وادهٔ وَنهٔ کړو
کلي کښې طبعې پورې ښځه نهٔ وه
"چې لاس وَنهٔ رسي مېوه تروه شي"

بلتون ته وایه څه! خپل کار دې کوه
مونږه یو بل وَته به بیا وګرځو
"او به پهٔ ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښیارې جینۍ
"خَبر" چې فقیر ته ورکوهٔ وئیل ئې:
"ځان پهٔ نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

برېت او شمله مې په خاطر نه نیسي
حُسن په خپله یو طاقت دے منه!
”دَ زورآور او به په لوره خېژي“

ما وې: له تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما په خوب او خیال کښې ته یې
وې ئې: سرې دَ شپې رښتیا نه وائي

بُلبل که نیَت دَ لوی الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تهُوپي، والا برقعې واغوستي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

زما غانټـــول ، زما رَبړي چــې نِشته
پـــولو ، پټــو ته دَ کتـــو څۀ پاتې
خدايه! دَ زهـــرو دا اتيـ ورانـــې کړې

نن ئې دَ زلفــو خـړې ځنګ جـوړه وه
دَ مشاطې هُنـــر تمـــام وو پـــرېنه
ځکه په ويخه اوس خوبـــونه وينـــم

زما دَ خيـــال او دَ هُنـــر بُلنـــدي
دَ چا ټکُـــونو بانـــدې هېڅ هم نۀ شي
"آسمـــان پۀ ګټــو کۀ څوک وولي، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

تیارې څۀ داسې رنګله ګورې شؤلې
چاته تر څنګ خپله سایه نۀ ښکارې
"غلو خو هم داسې شپه لۀ خدایه غوښته"

عقل شعور سره مو ډېرې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمني

دَ سیند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رڼې اوښکې ورکړې
دَ وطن ښکلې دې تارې وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

پۀ ما دې اوردَ مينې پورې کړلو
لا اوس پوکې دَ اسوېلو ورکوې
دا تۀ نو هم خوځۀ دَ کانې نۀ ئې

دَ اصل ۀ نسل نه اِنکار وُنۀ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مۀ تړه
"زړې اوبۀ چاتې کښې نۀ شاربې څوک"

زيست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتۀ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نۀ کا
دَ حسرت مړې بې کفَنه پراتۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ما ته صحـــرا کښې نـــن يـو ګُل دَ لاله
دَ ہر زړہ غـــوني شـــان لۀ ســـوخته ؤوې
"موســم هُم يــار دے اوس دَ غــورہ لســـتوني"

زړۀ کـۀ دې هــر څو مــره هُـم لــوی دے ګُــلــه
خيـــال او نظــر دې هُـم لنډ پـارے نـۀ دے
خـــو! "يو څادر کښـــې دوه بربـــنډ نۀ راځي"

نـــن چـــې زمـــا ورہ و زمـــا دَ وادۀ
البـــم کـــاتۀ او خـــانـــئې ؤنۀ لـيــــدۀ
وې ئې: نو مو نـــرہ ســـره مو ورانه وه څۀ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

لۀ ساره خُويه دې نور څۀ ؤوايم
لۀ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کۀ تو دبرېږې چرې

ما ورته وې: پُيوندې دې ؤچاودلې
مخ دې چاپېره تېر سرې ؤنيول
وې ئې: نېستي، هستي دې لرې سره

ما ورته وې: خداى دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کور پۀ "بَنَه" بِه راشې
هغه پۀ بنار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځي

زما په خپلو رڼو اوښکو قسَم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار که ئې په خپله کښې

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وَهې
خو خپل کاله ته دې لمبې راوَلې
"دَ خپله ځانه خو ثوک نهٔ سېزي ځان"

اوس که په کلي کښې دې خوښ نهٔ وي څوک
پرېږده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې "ښهٔ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

نن راته ښکلي ډکه لار کښې ۀوې
راځه! چې سترګې سره ۀجنګوو
"روشن خيالي" ده هېڅ پروا مۀ کوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمام دَ ګرد اولس ۀنغردې
دَ حرص نَس به دې لا نور اوږے شي

يا به زما دَ لُغت عِلم کم وي
يا خو لفظونه به مانې بدلوي
پۀ "آزادۍ" او "ساتون" پوهه نۀ شوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

دَ اوښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله يـوړو تمـام
باچا کچکـول باندې پَتـري ؤوهل

نن هغه ښکلې ، بې آسـرې فقيـره
خونَـړې سپـي چـې بده ؤچيـچله
ناظم وئېل: خبر دے دا "فرېښلي" ؤشـو

ربـاره ! سـتا دَ مـتـازې نَه شُـو خلاص
ستـا دَ تهکې نه ډک روزګار ختم شـو
مینه خـو لاړه په هوا باندې شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زمـــا کـۀ اوښکـــې ملغلـــرې وې هُـــم
مغرور اشنا پـــرې لاړ، شـــو تېر دَ پاســـه
خدای دې دَ چا پـۀ ښپو کښې توی نـۀ کا څـوک

پـۀ مخ دَ زمکـــې دغه ټول مخلـــوقـــات
نـۀ کا تـــوښه انبـــار دَ رزق او مـــال
مګـر سـپـــوا لـۀ يو مېـــرېي او انســـان

دا دَ جنت دَ بـــاغـيـچـــې ګُلـــــونه
پـۀ کوم دَ يــــران مې پېــــرزو کېــــږي کلـه
پـۀ کاغـذونـــو باندې اور پـــورې شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لړې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سودا ګانې کېږي
اوس په خپل سوري هم باور مۀ لره

دا هواګانې چې حالونه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکسونه اخلي
ماشومه مينه به اوس ښنګ پتهوُ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ مينې تـار چې مې لا پــوخ نهٔ وو ســـم
خپلو نازونـــو لـه دې تــال واچــوهٔ
نو اوس جــوتې لړې په خيـال ورکــوه

هغهٔ وې: دومـــره خشــمناک يمه چې
"هلهٔ و پهٔ پـــوزه بــــاندې مچ نهٔ پرېـــږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پهٔ چا

مــا وې: پــولــس مامـا! دا ډزې دَ څـهٔ؟
"جوړې، پهٔ کلي کښې جګـــړه وُشـــوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شـــوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

وې ئې: مُلا یم خوسخي هُم یمه
اولس، پولس پهٔ دستر خوان مې ګوره
ما وې: نو دا څهٔ ستا دَ کوره راځي

زما ککئ آخلي اوس عکس اپُوته
یا کهٔ نظام دَ تول فطرت بدل شو
کاغې پهٔ پنجو کښې شهباز یوړو..!

دَ وخت پهٔ دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پُښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوره نهٔ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

پهٔ جار به ؤوایم خپل راز دَ مینې
دَ حق پهٔ تور باندې وژلے شۀ یم
پربېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستو نه کوڅه خطا ده
تورابان ګرځي چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پهٔ اُفق ؤځلېد

ما دې پهٔ ستر کو کښې یو چاته کتل
زۀ پهٔ تول حال دَ دې اسیر خبر شوم
اوس خو عکسونه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ آزادۍ ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل ، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ وشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردي او رړاوړے

خدايه ! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې ووړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

مُشک مې په دراو په ديوار ؤشيندل
لاره ، کوڅه مې کړه ترمکه په اوښکو
خو يار مې سور شو لاړ په اس دَ هوا

دَ سپينې خُلې دَ سرو لبانو په نوم
"ما په سپوږمۍ باندې کلونه کړل"
خدايه ! دا خوب مې بې تعبيره نۀ کړې

دَ ځيکر وينه چې مې ؤسېزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک په ډيوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

دَ اجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو زړونو کښې ساه راولم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور تۀ دَ یادونو کتل
زړۀ ته مې خیال دَ هر تدبیر عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونۀ تړي

راغلې ما وژنې ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګیه! ؤلې لاس او ښپې دې رپي ؟
مونږه اوس هاغه پښتانۀ خو نۀ یُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دړېيزې

خپله قصاب او دَ موږي څۀ باور ؟
خپله پۀ ځان دَ دې مرګي څۀ پته!
ځکه چړې دَ لاندې ساه اخلمه

اجَله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمه
تۀ چې مې ؤوژنې ؛ زۀلا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شړې مې څۀ لړه خيـږنه شوله
چې دې بيا سترګې دا سې سپينې کړلې
دَ دُنيا رنګ مې ايله اوس ؤليدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې په لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم په بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبير وُباسئ

چې خبر نۀ يې په تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې په راتلونکي سبا
دَ نن پوهنې خونا پوهه کړې لا

تۀ چې بازونه په قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بيا دَ کارغانو "بدمعاشي" مۀ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ما وې: دا زلفې دې وې سپورې اکثر
څرې کښې هغسې ګلان نۀ تۀ و مبې
وې ئې: اوس کلې ته سپرلي نۀ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لړ دَ تخت ځاى ته شه
وې ئې، نو تا سو خوځۀ هم ؤ خوځۀ

دا لوى آسمان پرې تنګېدلے خو، نه
دَ زړۀ دنيا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمى کۀ يو، دوه، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

ستـــرګې مې دواړه ډکې شـــوُلې
دَ زلفـــــــو یاد پۀ زړۀ راؤوړېـدۀ
مابنـــــام دے ناست یمه دَ سینـد پۀ غـــاړه

آســـــــان دے ډک له ښو ښو بـرخـــو منم
خـــو لوی مـرام لره بـه لوی جـــوړېږي
"ؤري دي دَ بــــــام دَ ګیـا خـــوب نۀ وینـــي"

زۀ دَ ســپـــــرلي پۀ آب وتاب څۀ کـــؤم
زۀ دَ ورشـــــــو آب و ګیـــا ژاړمه
دَ شپونکي څای خـــو ځراره نۀ شي نیـوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

نن چې په لار کښې مخامخ راغے يار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړهٔ حال ؤوايه
ستړګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد په مېخانه کښې ؤليد
په خپلو سترګو مې يقين نهٔ راتلو
ساقې وې: پوه نهٔ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خورې دَ رخسارو په سر
سترګې ئې سرې ، بانه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خوْلې غوټۍ مې څۀ په هیر لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وینځې شولې

مُتهې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
په ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت په دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

څوک ئې لۀ ځانه پـــرېکــوي چرې نه
البـــــته خُــور مُټه پۀ غـــاړه کـړي لا
زۀ چې رنځور شــــومنو تا پرېښـــودمه

يو څوک خوشحـاله وو چې لُور ئې وُشـوه
ما وې: څۀ! ښه ده جهالت ختم شـو
هغه وې: مـړه! اوس بــه روغه وُشــي

زمونـړه سيند ته يوې شپــې له راشـه
چې دَ چَـــړونو او چَـــرو پۀ ژبه
واورې! چُپيا کښې دَ فطرت سـندرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

شمع محفل ته چې رڼا وربخښي
دَ دې په ځان باندې خپل څۀ تېرېږي
دغه يو سوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښاغلي اتلان غواړمه
مګر دا خوني هغه خوني نۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خو باز نۀ پاڅي"

راځه! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوی عدالت ته پرېږدو
تاريخ پۀ خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيئزې

کوتوال چې پورته شــو او ښارئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشکي ساتــون" ؤوئېل
دَ ضـــرورت دَ نظـــريې صدى ده

جُمات له غُســـل ئې په وينـــو ورکـړو
خپلـه ئې ځـانله په صُبـــا ؤلامبـل
چا وې "ســـيّد" دے دَ وخت لوى صوفي دے

خپلـوي ، دوســتي خو دَ وجُود په قـــدر
هســـې چَتې کيلـې مانې مهٔ کـــوه
پهٔ ماندګۍ کښې خو خپل ســـبورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

دَ ځـــوانۍ زور کچه تـــوبــه نۀ مني
واعظـــه ستـــا واړه کـــړان عبـث دے
او بـــو ته بند دَ شـکــو نۀ تـــړي ثوک

دَ مازیګـــر شفـق دَ سیند پۀ غـــاړه
او دَ چېټر "ترتر" کښـــې ټال دَ بـــوډۍ
غـــواړي زما او ســتا دَ میني پېـــوند

وریځې غړوسکے غړوسکے راشي پۀ نمـــر
دَ رڼـــا وړانګې تـــرېنه ثیـــره وَهي
زلفې پنـــډ پنـــډ پۀ مـــخ عبـث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

کهٔ خلهٔ دې چُپ او ليمهٔ بند ؤساتې
خو دَ زړهٔ راز به دې پټ پاتې نهٔ شي
دَ کلو حال وي دَ ورمو پهٔ ژبه

زهٔ کوته بره ثُريّا ته نيؤم
دَ هغهٔ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غماز نه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نهٔ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَرپېزې

آسمان کښې ګورم دَ وریځ غرو سکي ته
زما دَ یار پکښې تصویر جوړ شوے
خدایه! اوس باد له کومې راماۀ ولې

صبا چې راشي دَ قفس په لوري
زۀ ترې پُښتنه دَ ګُلشن ؤکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګویا نۀ شي

چې لور په لور وړله حالونه وايي
هغې صبا له بې تپوسه څښې
ماله په تَشه خلۀ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيېزې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ وږمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيوم
دَ هغۀ ستر ګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

واده ، اختر کښېي دَ رشتې پهٔ غرض
هغه پهٔ ځان چې سپين پوډر ؤمخي
تهٔ ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکې نه ځانته کيټې غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل څادر باندې څوک مُلا نهٔ تړي

تکے دَ شکې ځل ډنډوکے کښې
اوږے بکيانو وَته بېرې وايي
پهٔ سخت ساعت شي نظر کيږې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کوخې، چنې مې بلا وُکتلې
ځان مې يو چرته هم پېدا نۀ کړلو
دا تور دَ تا پۀ سترګو پورې نۀ شي؟

دا چې لۀ ځانه ستورې اوروا خِستو
پۀ شپه دَ بر آسمان نه ؤلوېدلو
دۀ ستا جبين باندې سُور ټيک ته کتل

هغه حُجرې او هغه خُونې دي خو
دَ سيالۍ سترګې پۀ چا نۀ خوږېږي
دَ ښو ځوانانو مياندې بُورې شولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيڼۍ

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
کله نرګس، کله لاله ښکلوم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

شپه ده، مېره ده، وائم ستورو وَته
ما ته دَ یار دَ حرم لار ؤښایئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښایي سره
خو دا دَ زلفو کاغې "شې" کړه ترینه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

درباندې سېورے دَ اقبال کؤمه
زۀ يم هُما ، اوږے شاهين خو نۀ يم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا يو خبره مُعتبره نۀ ده
خو زۀ ګُمان خپل بدؤلے نۀ شم
خبر دے راځه ! هغه زړې نوې کا

پۀ اژدهام کښې دَ خود سره رامبېل
پۀ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه وږمو
دَ خيال پۀ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ حد نه هُورته ربړ بدلي کۀ يُو
چې دَ پُښتو جنډه مو هسکه ربي
پۀ ننګ او پت بـه مو پښت پُښت نازېږي

تنکي تنکي پۀ ښکلا سيال ګُلونه
ځي بـل دِيار ته آب وګل پۀ خاطر
څۀ مو سپرلے، څۀ آبـادي دَ وطن

زما کمے بـه دې محفل کښې وي تل
پۀ غبر غماز بـه خوا پوره دې نۀ شي
دَ ټاټ پېوند بـه خمل کښې چرته لګي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

پهٔ یو ګُلشن به لمبې پورې نهٔ وي
ګُل او بُلبُل به خوند لهٔ ژوندَه آخلي
کهٔ دَ بارودو کارخانې بندې شوې

دَ خپل ارمان څلي ته اودرېدمه
اوښکې، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نهٔ شوې
خپل مسیحا چاته قاتِل دې نهٔ شي

دَ پارُوګانو هُم آبا یمه خو
ستا پهٔ کمڅیّو مې قابو نهٔ راځي
پهٔ ښامارانو اُودې نهٔ چلېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لهٔ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګونه پر بړده چې پېسې ؤګتې

ما درته وې زلفې دې مهٔ راسپړه
ورمې خو دېرې چُغل خورې وې نو
کلي پهٔ کلي دَ ننداره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ايرې
دُرشهوار دې ترغابنونو خجَل
ګُتو ته هسې تَش شوَلي اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیځي

دَ بــــرېتـــوَر پټکـــي شـــمله او جــــرګه
کنــــــډر حـــجره دَ ســـیالۍ ځۀ جـوګه کړي
چې دَ پُښتـــو خُـــونه میراته شـــؤله

پُښتنـــې خو بندې ننګ او پت نه ډکـــې
لۀ ســـره تېـــرې وي دَ ورونـــــو پۀ ســـر
خاورې شـــه! خاورې چې وي ګرانې پۀ چا

تېـــرے ، جفا ، خَشـــم او مکـــر ، فـــرېب
پکښـــې بــه یـــو راســـــره ؤنۀ منـــې
یـــاره ! "خپل عېب دَ وولو مینځ وي کنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېئېزې

دَ اصل ، نقل مانـــې مۀ لټـــوه
دَ حق ، ناحق پته هم کـــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــار" صدئ ده

کسئـــو ته ستا چـې غلے غلے کسَم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ یم
دا دَ بانـــو سپاهیان دې پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُتـــې شلې شه چـې
ښاخ ئې دَ بېـرې هله وِ پرې ښنبـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوتې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅي

ستا دَ عـــزت او دَ ناموس پهٔ خاطـر
ما چې دَ ځـان نه بـــنجاري جـوړه کړے
خو ؤلې سترګې اوس تهٔ نهٔ تورَوې

دَ خَلْــق پهٔ واړه وسـائلـو بـــاندې
څـــو اژدران خپله سینـه اَچـــوي
تر څو به ژوند دَ مرګ لهٔ خَوْلې شـوکوُو

مونـــړه دَ پـوهې طـرفدار یُـو مګـر
تګې بـــرګې ته خـو تعلیم نهٔ وایُــو
داړې ته واچـــوي اَستـر دَ قـانـــون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېژې

دَ چا پهٔ وَس او تدبیر نهٔ یُو ایسار
نهٔ خو ناپوهه، نهٔ کمزوري یُو مونږ
خندې دَ اصلاح یو تت اُمید ؤګنه

هر استعمار خپل دلالانو باندې
دَلې رنګ رنګ عنایتونه کړي
دا ځېنې برخې آسماني خو نهٔ دي

پهٔ بخششونو دَ اورنګ پاللي
پهٔ خطابونو دَ فرنګ نباغلي
مونږ نهٔ ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

دَ خــوارۍ حــد مې تمام کړے بــاندې
هيڅ يو اينځر بــه مې کيکر نهٔ شــي خو
کهٔ لهٔ آســمــــانه مې کمے راځـغے

دَ ديــدن "خبــر" دغــه دے وْړمــه ځمــه
دَ غمازانــو خوْلې دې وازې اوســي
ګــدا دَ ســپــو پهٔ غَپا نهٔ جار وځــي

مدام چې حُســن دَ تخليق ســتــائيمه
دغه ده مدحــه دَ خالـــق دَ قـــدرت
ځم حقيقـــت ته دَ مجـــاز پهٔ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېئيزې

حــق او انصاف دَ تــــوازن تــر ډکه
پســي فطــرت او بیا دَ حُسن مقــام
ورســتــو طاقــت او آخر آمــر مُطلق

یــار ته زما پهٔ ســتر ګــو ؤ ګوره لږ
چې خپل ګُمان دې پهٔ یقین بدل شي
دَ حُســن ذوق ته بــه فجُــور نهٔ وايې

درُشـــت خوبي خوئې جوهر دے لکه
زمــا پهٔ ډېـــره ژړا اُف نهٔ کــوي
دَ کانـــې زړهٔ پهٔ اوبو نهٔ پســتېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریځې

ستر ګې مې ډ کې وې ما توی نهٔ کړلې
ټله ، پارسنګ ، او پیمانه چې نِشته
دُر پهٔ صدف کښې هم بند پاتې نهٔ دي

ستا دَ بار خو نازکي دا رنګله ده
دَ خوَلو څاڅکي پرې هم نهٔ شم کتے
دَ زړګي آه څکه قابو کښې ساتم

هغې زما دَ دیدن شوق وَته چې
نن دَ جمال دَ ذوق جنون ؤیېل
پهٔ محبت باندې به وینا رمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ یمه خوښ
خو دَ ابـکـارو دَ خندا لېـونے
آبـاد سحـره! دُعا ماته کـوه

زما پهٔ خـون دومره آواره شـؤله
لـوږه، ژړؤره ئې تـر پـامه هېڅ ده
مخه دَ زور یـوه بـلا نهٔ نیسـې

ښه او نا ښه بـدې کښې نهٔ وي ګوره
بـیا هُم چې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېڅې

ملک دَ پښتو دے، سر په ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې په یقین باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تیارې غوڅې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم وُبر ېښېدو
ستورے اوس زېړے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب په خاطر
کسئو زما ته سپېلنې لوګے کړه
آئینې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ژوند بـه پهٔ خوند او وقـار څهٔ کوي اوس
چـې پهٔ بـــازار لکه غلام ارزېـــږي
دا لوبـه جوړه کړه هم ژوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفـي
نـو لېـونے شـي اوتې بـوتې وايي
پهٔ عامه پــوهه دې خوشحـــاله کــړئه

پهٔ تصوف کښې چې خطا شــي صوفي
نـو دَ الحاد پهٔ کنډو ودو ســَــر شي
ساده ايمــان باندې شاکـــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعیانې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پُښتو هم بويه هغو نه

موسُوم پهٔ ساده وي دَ لارې مَل کا
چې ياد پهٔ غل وي لهٔ ځان ئې بيل کا
ډيوه دې بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پهٔ لاره سِهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

څنـې دې سـپـورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانـــه ګـــړه دې کـــور دے
څـــو بـــې همت ئې نـــو بـــې قــدرت ئې
ژونــد لـه يو ســا دې لهٔ بـلــه پـــور دے

وطــــن تـه راشــــه جـــوړ مرغــــزار دے
پۀ لـلمـــو ، دشتـــو هـم اوس بـهـــار دے
چې ورته ګــورم زړهٔ مې پســـخـېـږي
ګل خـوا تـه ګل دے يـار ســـره يار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

زیـــړ مازیګــر کښې دَ ســیــنــد پهٔ غـــاړه
ساقــي مُطـــرب وي راســـــــــره دواړه
بـــــــد پامي تـــولـه وي ښپــوَ دَ لاندې
لاس پـهٔ نـــامـه وي خـــوښـــي اولاړه

دا کـــروَنـــده چې دَ هـــریـــو ګُل کړم
پـــرېنه سمســـور بـــه دَ تــا کــاکلُ کړم
ګُتـــــــه پهٔ خلهٔ بـــه درتـــــه سنبُل کړم
ستـــا پهٔ ثنـــا بــه هـــریـــو بلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

دَ ژوند په سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې سترګو کښې اوښکې ډنډ دي
که وخت ایسار کړم که بخت بېدار کړم
نه مومم ښاده دې له بس شنډ دي

څومره چې ؤسوم زړه ئې لا یخ شي
زما په آه ئې څکه اَخ اَخ شي
په ډک محفل کښې داسې راشا کا
غوارې چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څۀ پۀ سُرور یم څۀ پۀ سُرُود یم
نۀ پۀ خپل سُوداو نۀ پۀ بهبُود یم
خلک دَ نېشت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نېست او نابُود یم

پۀ ژړا زاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

کهٔ نهٔ څهٔ پلورې او نهٔ څهٔ پېرې
بیا هم لګیا یې ګوتې دې شمېرې
یو ذره غم وي پهٔ ځان ئې غرکړې
واړه ښادۍ کړې دَ تا نه هېرې

پهٔ توره شپه کښې دَ آسمان ستورې
پهٔ سپین جبین دې سور ټیک ته ګورې
نرۍ څوَله دې پهٔ بارخو ښورې
ځکه خو پرخه پهٔ لاله وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زیان دے
دود و دستور څۀ خپلوي ، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش پۀ ژبان دے

لـږ رابهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

غـــرِ دَ جرس دے وختِ دَ پاڅُون دے
دغه خُوځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُـــلا هم کــړے آذان دے
دَ مرګ پهٔ خوب لا اودهٔ پښتـــون دے

دا چې بـــې نیـــازه لهٔ زهٔ او تهٔ یمْ
پهٔ زهٔ کښې تهٔ ئې او تـهٔ کښې زهٔ یـمْ
داســـې زما چې ځېګـــر او زړهٔ ئې
ځکـــه دا ســـتا پهٔ لب و لبمـــهٔ یمْ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بیا نوبهار چې په باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و ایاغ وي
قاضي که ایښے په کرښه سر خپل
شیخ به تسلیم وي جوړ به فراغ وي

رڼا دې بیرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کږه په سر کا
رنګ او نور داسې سره پیوند شه
دَ سیالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

حُجره، جمات دے کنډر، کۀ کور دے
لمبه لوګے شو بل پر بنه اور دے
روږي دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حيات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست يُو زۀ او يار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پۀ غاړه
لۀ هسکه ستوري پټ پټ راګوري
دَ غر پۀ سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

دَ بد مرغیّو هریو شبخُون ته
چې یو لښکر شي ګران دي پښتون ته
دَ ورور په لاس کښې دَ ورور کرېوان دے
څنګه به سم شي دَ زیست سمون ته

دا ګرځ دَ تندر نهٔ دَ آسمان دے
خپله سبزلے مونږ خپل آشیان دے
ذره ګرم نهٔ دے کاتب دَ برخې
دَ ځان دُښمن مو پهٔ خپله ځان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

چې کله غوړ یې، دنیا رازغلي
خو چې لړ سپور شي ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړې
پهٔ قرقره به تر کومه ویاړې
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

ګورې کرکنې، غوارې ممانې
خو ښندوې تهٔ، اوچې بکيانې
لا دا منم چې، پهٔ لاس به درشي
اربړې تُرشې، څو اوچې پانې

پردي مالونه، پهٔ خپته نغارې
لوی لوی ملکونه، پهٔ واک کښې غوارې
حرص څهٔ دومره، ړوند او بې حِس کړې
خپله پهٔ ځان اوس، خښوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ريمه برخه

لنډي نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

پۀ نوم چمن کښې پاته، څانګ نۀ لري
دغه تنکی، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نۀ وي
لکه وړه یو څوک یتیمه جینۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وریځ راؤچلېږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
لۀ زوره ؤپړقېږي، ؤډزېږي

وایه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې یتیمه
پۀ دغه وخت دَ چا سینې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرات

راته ؤکړه یو نظر
سر تر پایه سراسر
لکه زهٔ یم لوغړن
بل به نهٔ وي یو بشر

نهٔ اختیار لرم دَ دم
نهٔ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهِش
ستا پهٔ رحم او کَرم

دا بندي یم کهٔ ازاد
دغه داد دے کهٔ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دوا ره ستر ګې شوې راه کې
بیا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! یو آه مې لۀ خلې ؤخوت
پۀ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ویرې
بوربنېد له زلزله شوه

خو ! دې وینې بیا پۀ دَو کړم
پۀ اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان پۀ خوب اوده وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وینم

بـــل یو هیڅ په نظر نشـــــته
په کوڅه او په بـــــازار
یـــو مرګـــے دے چـې ئـې وینـــم
ســـــینه چاک کړځي اوار

یو زندان دے، بـــل مقـــتل دے
کـــهٔ ذا کلـــے دے کـــهٔ ښـــار
هم حـــــجره هم په جمات کښې
جـــوړ یـــو درز دے دندوکـــار

نهٔ اختر شــــــته نهٔ شوقـــــدر
نهٔ مېلې شــــــته، نهٔ څوک یار
در پهٔ در خاورې پهٔ ســـر بـــه
څـهٔ ژونـدون وي څـهٔ روزګـــار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجيبه! اے شهيده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداري د رنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نۀ ډيوه شته چې کړم بله
نۀ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت درته ټول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجيبه! اے شهيده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ ستړکي کړمه پټې
او زۀ نۀ ګورم يو لور ته
يا مي غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر يو شور ته

دغه لمس هم پسې شل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مي جوش لۀ لاسه ورکړم
بيا هم هوش پسې چپه شي

خو! دَ روح سره به څۀ کړم
هغه لار او چار رانبايه
کنه! دلته اوس بې وس يې
دَ درد کريکه مې بيا ستايه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَوَر

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څوا خلي ازارونه
دعاګانې ورپسې دي

مونږه خوار لۀ درد او مينې
هر ارمان مو وينې وينې
بې وسي مو اتبار وو ړے
دَ هر چا دي سترګې سپينې

دا دنيا ده، دا ئې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پۀ شعور باندې بينا شه
دَ دستور ښخه آګا شه
ننګ او پت خپله ښېوه کا
او الفت هم سرو پا شه
پۀ مېړانه او غيرت کښې
تۀ دې ياد لکه پخوا شه
آزادي کۀ خپلوا کي ده
تۀ پۀ دواړه سرفدا شه
نۀ هنر دے او کۀ علم
پکښې لاړ ترانتها شه
کۀ خرد دے، کۀ جنون دے
پۀ خپل ځای پکښې يکتا شه
ځان خبر لۀ خپل پرون کا
او بيا زده دې لۀ سبا شه
مفکر شه، مصور شه
هم عمل او هم سودا شه

هم الوت شه، هم رفعت شه
تۀ هما او تۀ سما شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لويه ورشـو دَ پښتنو کۀ بـې بـهار ه نۀ وے
ښکلې هوسـۍ بـه دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټيکرې، کړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلې دَ سـيند غاړه بـه اوزګاره نۀ وے

لکه ماشـوم بـه کټورو پسـې لاس نۀ جګؤم
خو سپل دَ زانو دې آسمان کښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ کالۀ ته ګوټ داسـې ممکن خو نۀ وو
کۀ سـتا نظر سـره زما دَ سـترګو لاره نۀ وے

چا بـه زما نه دَ لالا ګلونه ښکه ربـل
داسې کۀ زۀ پۀ خپله خاوره بـې اختياره نۀ وے

تا بـه زما دَ کامرانيو جنډې هسـکې ليدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پۀ تحـــويل دَ توره شـــپه خنګه خطا ځم
پۀ دســـتور دَ دې وطن څومره وېريا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحـــــــــرير ته وايئ
پۀ دا لاره بـــــه وجود ته دَ بقـــــا ځم

دَ اجـل کومے هـم واز دَ ژونـد پـۀ لار وي
زۀ خود ســـر دَ زمانې پرې خامخا ځم

مـا دَ ګلـو غنچـه ؤليـده کاکـل کښـې
اوس دَ خيـال پـۀ يـو جوتـه تـر ثريـا ځـم

څو پۀ ما دَ يار دَ ســـبوري ورېم لګي
پســـې زۀ بـــه دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلـي نغارچـي وتـه نـارې کـړئ
نن دَ يار دَ زړۀ کالۀ وَته افشـــــــا ځم

مګر جنګ دَ هغه ســـترګو سهل نۀ دے
څو پۀ داډ ســـره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما ته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدايه! مازيګر ته خَير!
داسې تماشه ښه ده

هسې جرس غږ پسې
تللې قافله ښه ده

ستا همنوايي سره
دلته يو ټپه ښه ده

ياد شو لکه بل مشال
ډېر اوس بدرګه ښه ده

اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو ته پرده ښه ده

ياره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه ښه ده

رِند دې مَېکدې ته ځي
مونږ لره حجره ښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ټراوې سترګې بلا ټرې کا
خُون آشنامې لا ټرې کا

هر ارمان نه مې سَر پټرې کا
څه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کُسو چې برعکس کړې
نورې ماتې آئينې کا

ښْوله به نهٔ غوارم خو راشه
لرې بند دَ خلکو ښْولې کا

مُقدم پت او اُلفت دي
نورې وروستو تقاضې کا

شيرين يار دې ځنې ستايي
بلاګانې ورپسې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه بـانديې سـره راځي
سـتـا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ماتـه دې يادونـه زور ګيـري ښايـي
کـورتـه مـې دَ زړه پـه دبوالـه راځـي

خلک بـه په شپه غُـټې سمبـالې ږدي
مونږ بـانديې دَ ورځې رڼا غله راځي

تابــه دَ نظر غبرګه پرانېســتې وي
اوښکې مې اوس چرته لـه ليمـه راځـي

پام کورے! لـه ســترګو مې ؤنه لوېږي
توی اوښکه ليمه وته بــــيا نه راځي

سترګو دې په رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس بـــه عيادت له خلک ښه راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ خاطـر د اغيارانـو اخګـر پرېـوت
چې پـهٔ مـا د يـار د مينې نظـر پرېـوت

کمتـري او عـاجزي مې هـومـره زور کـښې
د انــا او د غــرور هغــه غــر پرېــوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتيانو شـــــــــرر پرېوت

نور بـه څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـيان کړم
پهٔ ســجده ورته سُنبـــل او نښتر پرېوت

نازک خيال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقير غوندې تور خال ته پهٔ در پرېوت

شــوخ نظر راځخه ؤنغړد ډکو ســترګو
کهٔ مابنام سيند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زهٔ لا کله ســـــــتا لهٔ غمه فريادي ووم
خو دَ دهر هر الم مې پهٔ ســــــــر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پهٔ مونږه باندې سرهٔ راځي
ستا دَ اننګو زړهٔ له چې څهٔ راځي

ماته دې یاد ونه زور ګیري ښایي
کورته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

خلک به پهٔ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلهٔ راځي

تابه دَ نظر غبرګه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لهٔ لیمهٔ راځي

پام کوره! لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لوېږې
توی اوښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

سترګو دې پهٔ رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تــهٔ کــهٔ رنـــا پېژنـــې
بـــیا بـــه سبـــا پېژنې

ســــترګو کښې غلا پېژنې
دومره حــــــــیا پېژنې

لاړ کــهٔ غیریـــت لـــهٔ تـــا
بـــیا خو بــــه ما پېژنې

زهٔ دې لکه سـپورے شـوم
تهٔ بـــــــه مې لا پېژنې

ننـــګ او پـــت دې کلـــه زده
جـــورو جفـــا پېژنـــې

دا دَ زړهٔ پرهر کســــــــــه
خپلـــه ادا پېژنـــــې؟

ټول دې لهٔ هر خوا بـــــد خوا
لـــږ کـــهٔ همخـــوا پېژنـــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ستر ګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سينه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

يا دَ بنجارې لۀ خوارۍ مات دے زړۀ
يا دَ کلي جونه ځان آسانې دي

نۀ هغه نسيم شته، نۀ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي

قدر به دَ او ښکو څۀ درزباد کړمه
دلته کښې چې وينې هم ارزانې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
تولې آئينې ورته حېرانې دي

زور د تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آسانې دي

ستا دَ نظر وړانګې ستا تر ځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بېرته مې دَ سترګو چينې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ تږې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دې کۀ ناياب دے
ثاڅکے او ښکه ئې حساب دے

پۀ غانتول او پۀ زړېدې مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

ځار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خولې خولې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هير کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخير مې
بې تعبيره لا هر خواب دے

زير و بم ئې ننګ او مينه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شيرين ياره! لب ئې ستا يه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ آب دَ مينې مـې وينځلے د ے زړهٔ
لهٔ هر يو خيرې مې ســـاتلے د ے زړهٔ

هر څو مره ګران او کهٔ ښاغلے د ے زړهٔ
پهٔ يوه خلهٔ مې ســـتا منلے د ے زړهٔ

نن ئې دَ ســتر ګو پهٔ رموز کښې ؤوې
ســـتا ؤلې دومره غلے غلے د ے زړهٔ

خلهٔ يو ګيلې له جوړؤلے نهٔ شـــــې
څنګه لهٔ خلکو دې اوښکلے د ے زړهٔ

څو وو پهٔ څوکو دَ بـــانو چُور شـــوے
پـهٔ تــاردَ زلفـو مـې ګنډلـے د ے زړهٔ

تيارهٔ ئې خوب لـه دَ مړوند غوښتلـه
څو شـــيرين ياره! ما غندلے د ے زړهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ایله چې خلې له مې را تله ماته شـــوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه یشـــــېدلې نۀ ده
چې ستا پۀ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئینه ماته شـــــوه

دا مړاوې سترګې او باریکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشـــه ماته شـــوه

سپوږمۍ پوره دَ نیمې شپې پۀ بلې
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شـــوه

دَ ګمان قېد نه خلاصه شـوې وعده
دَ یقین کور ته چې تله ماته شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

یوه لمحــــــه دَ زندګۍ چې مهربـــــــانه نهٔ ده
دَ بـــــخت کاتب ســـــره زمونږه خو څهٔ ورانه نهٔ ده

دَ ښار او کلي لوی واړهٔ ټول غم شــــریک دي زما
دَ درد قـیصه مې بې بــنا، بې خان و مانه نهٔ ده

تیارو خو ځکه ســاه ډوبـــې. وَته دوام بـــخښلے
هغه لېلا چرته یو شــــپه کاکل افشـــــانه نهٔ ده

ستا پهٔ سودا کښې دومره ورک، چې اوس پهٔ هېڅ هم نهٔ یم
شــــپه خو دَ غنو پهٔ چاپه ګنې آســـــانه نهٔ ده

چرې به ستا پهٔ بې لوظۍ. تا ته راؤسپړي خلهٔ
پښتنه اوښکه ده څهٔ دومره بـــــې زبـــــانه نهٔ ده

دغه ئې ډېره دلیري، کهٔ بُـــــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــــتل پهٔ خطا هډو پښېمانه نهٔ ده

زما دَ واړه زندګۍ دَ صبح و شام پهٔ بدل
دَ مازیګر دَ یو دیدن ســـــودا څهٔ ګرانه نهٔ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بـلا سـوخت کۀ دَ احـوال لۀ تنارۀ خورم
دېر تاوونه هم دا سـتـا دَ بـېلتانۀ خورم

هست او نیست دي را ته هېڅ دَ دیدن شوق کښې
خدای ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم

خو پۀ "را" مې ژبـه نۀ اوړي قـنـد لبـه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبـه دَ کارغۀ خورم

تپ دَ نمر دربـانـدې هم زغملے نۀ شـم
خو بـس دا چې غریبي ده، لړ سـاړۀ خورم

چې دا سـتـا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشـي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم

دَ آسـمـان دا تندرونه؛ ورشـي، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شـُومې نۀ خورم

ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قـطـع بـاندې شـهد دېر خوارۀ خورم

دا چې کلک لکه سـندان یم، سـبـب دا دے
لـۀ فلکـه ګزارونـه بـنـۀ پاخـۀ خـورم

خدای ئې مالره کشـتـه کا. بـلا څۀ ده؟
سـتـا دَ لاسـه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دلیل مې دا دے چې پښتون یم
قسـمـونه دَ بـاور بـه درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱)　**افغان ګلونه**　چاپ　۲۰۰۴

(۲)　**اوښکې مشالونه**　چاپ　۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱)　**چاربیته** (تحقیقي مقاله)

(۲)　**شیرین بیان** (دَ شعر پهٔ وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخلیق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے۔
اوښکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب پهٔ جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخلیق شوے ادب دے۔
دَ رنګونو پیوندونه (هم دا کتاب)، **شیرین بیان** (ناچاپ) او **چاربیته** (ناچاپ) دَ هرې پور پهٔ زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوي دي۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت په دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پښتني جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوړه نهٔ شي

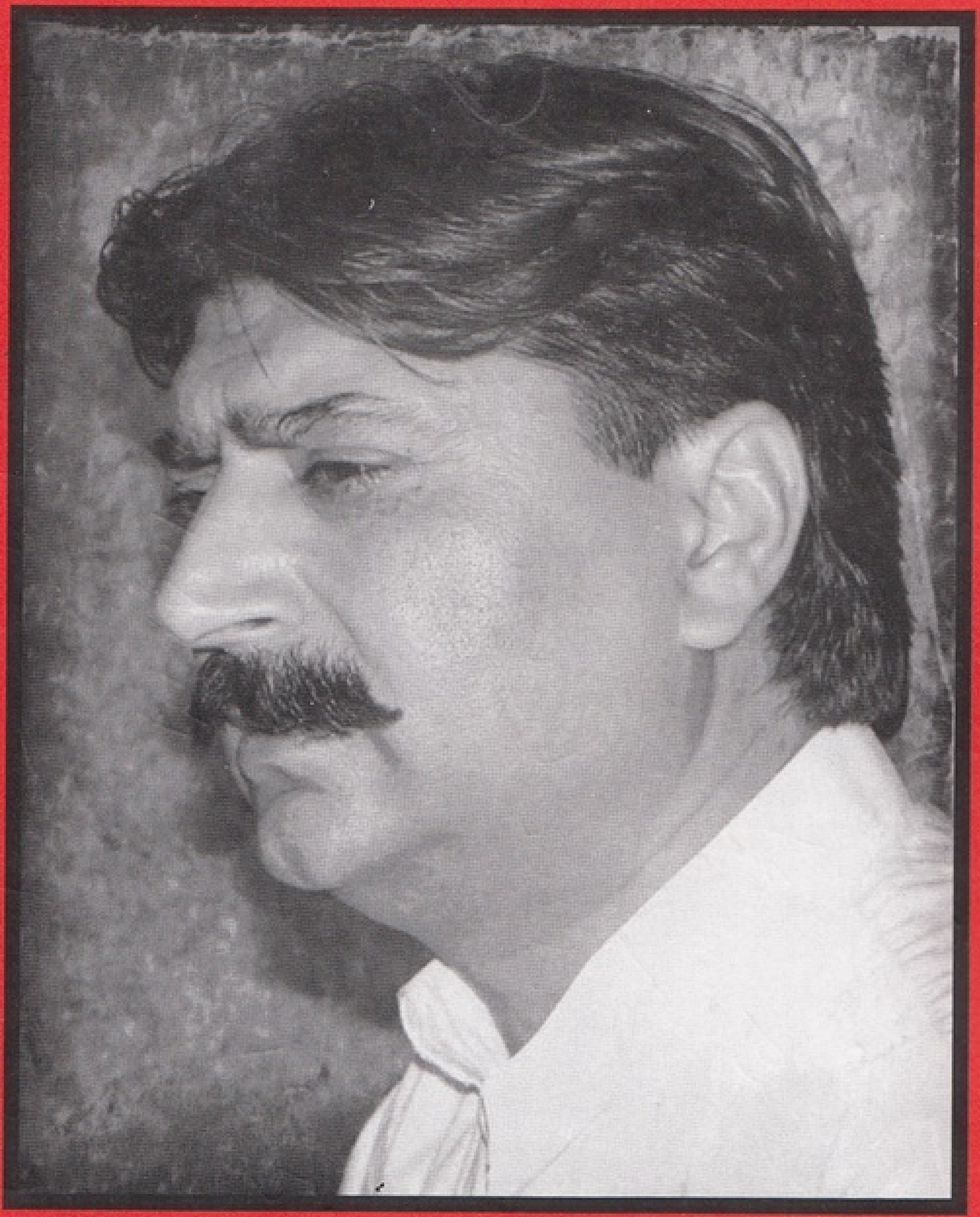

دَ چا دَ سترګو او بارخو په مینه
کله نرګس، کله لاله ښکلوم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library